

Prváci opúšťajú univerzity pre slabé vedomosti

Foto: ILUSTRÁČNÉ ARCHÍV SME

Tisícky študentov ukončia vysokoškolské štúdium len pár mesiacov po nástupe do školy. Dôvodom býva najmä náročnosť štúdia a nesprávny výber odboru.

Samotná Slovenská technická univerzita prišla v minulom akademickom roku na svojich šiestich fakultách takmer o 1800 prvákov, ktorí už nepostúpili do druhého ročníka. Technickej univerzite Košice ubudlo na štyroch fakultách 1400 študentov prvého ročníka, Žilinskej univerzite na šiestich fakultách takmer 800, Univerzite Komenského na Prírodovedeckej fakulte 315, na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky 226.

Mnohí nie sú pripravení

"Štýl práce je pre mnohých stredoškolákov náročný, stredná škola je k nim benevolentná. Je to vidieť na známkach, jednotkári veľakrát neobstoja, a to svedčí o tom, že kontrola vedomostí je slabá," povedal psychológ a vysokoškolský pedagóg Miron Zelina. "Absolventi stredných škôl nie sú naučení na záťaž, nemajú autoreguláciu, čiže nepoznajú, čo je to pravidelné a systematicky na sebe pracovať. Ak sú na nich tvrdšie nároky, vzdávajú to."

Potvrzuje to aj dekan Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach Miroslav Badida. "My nemáme problém prvý ročník naplniť, ale udržať ich v ňom. Tento problém má viacero rovín. Zo stredných škôl už neprichádza to, čo kedysi, vedomostná úroveň je nižšia. Strojnícka fakulta nie je ľahká, napríklad matematiky je tu viac ako na iných fakultách. Mnohí odchádzajú dobrovoľne bez toho, aby vykonali čo len jednu skúšku." A to považuje dekan za chybu. "Zaviedli sme funkciu tútora, čo je skúsený učiteľ, ktorý prvákom pomáha už pri náznakoch problémov. Sľubujeme si od toho, že tých nerozhodných by sme mohli s podporou učiteľov u nás udržať. Zo skúseností viem, že keď prekonajú ľažký začiatok, potom už vydržia," vysvetluje dekan. V Košiciach tento rok inžiniersky diplom získalo 700 strojárov. "V praxi zažíva strojarina renesanciu, nikto z nich nie je nezamestnaný," hovorí Miroslav Badida.

Ako sú pripravení absolventi stredných škôl na vysokoškolské štúdium, sa v minulom roku pokúsil zmapovať analytik Ústavu prognóz a informácií v školstve doktor Jozef Smida. Dvadsaťtri študijných prodekanov technických a prírodovedných fakúlt zhodnotilo vedomostnú pripravenosť prvákov, ktorí absolvovali gymnázium ako dobré a postačujúce. Pri absolventoch stredných odborných škôl a stredných odborných učilišť už takí spokojní neboli, väčšina považovala ich vedomosti za slabé. Prodekaní hovoria aj o badateľných rozdieloch v pripravenosti stredoškolákov, vedomostná úroveň tak gymnazistov, ako aj absolventov odborných škôl či učilišť za posledné roky klesla a rozdiel je badateľný.

Vedomostiam chýba hĺbka

Analytik Jozef Smida položil prodekanom aj otázku, v čom zreteľne zaostáva pripravenosť dnešných stredoškolákov v porovnaní s absolventmi spred šiestich či siedmich rokov.

Najčastejšie sa nespokojnosť spája s predmetmi matematika, fyzika, chémia, biológia. Niekoľko dokonca aj študentom, ktorí sa rozhodli študovať informatiku, chýbajú vedomosti z matematiky. Dnešným maturantom chýba solídna matematicko-fyzikálna príprava, hlbšie vedomosti z biológie aj chémie.

Aj podľa dekana Strojníckej fakulty STU v Bratislave Ľubomíra Šooša je kameňom úrazu absolventov stredných odborných škôl fyzika. "Skôr sa v tomto smere darí gymnazistom, ktorí majú dobré základy z matematiky aj z fyziky," povedal.

Podľa Smidovej analýzy sa rozdiel oproti minulosti ukazuje aj v hĺbke nadobudnutých vedomostí. Zhoršilo sa logické myšlenie, mnogým chýba tvorivosť, kreativita.

Z osobnostných vlastností im chýba zodpovednosť, húževnatosť, motivácia plniť si študijné povinnosti. Nevedia systematicky študovať literatúru, samostatne využívať rôzne zdroje. Za výrazný nedostatok prodekan označili fakt, že kým internet je pre stredoškolákov samozrejmosť, nevedia pracovať s klasickou literatúrou.

Doktor Smida upozorňuje na závažný fakt: "Dnešní študenti sa čoraz viac spoliehajú na krátkodobú pamäť. Prevláda u nich snaha urobiť skúšku a postúpiť do vyššieho ročníka. Len málo z nich má záujem nadobudnúť kvalitné a trváce vedomosti."

Kde sú rezervy stredných škôl

Prodekania sa domnievajú, že rozsah stredoškolského vzdelávania treba zredukovať, osnovy predmetov by mali byť postavené problémovo, aby sa študenti učili samostatne logicky myslieť. Tým, že sú stredoškoláci zaťažovaní množstvom učiva, nevedia samostatne tvorivo pracovať. Prodekania zdôrazňujú, že stredná škola by mala klásť menší dôraz na formálnosť výučby a viac rozvíjať tvorivé, logické a kritické myšlenie. Veľa rezerv majú študenti v pracovných návykoch, v komunikácii či vyjadrovaní sa. Ale napríklad aj v tom, aby poznatky z internetu nepovažovali za svoje vlastné objavy a aby internet nenahrádzal ich vlastnú tvorivú činnosť.

Poznajú vysokoškolskí učitelia obsah stredoškolského štúdia?

Aj vysokoškolskí pedagógovia však majú často skreslenú predstavu o tom, čo sa na stredných školách učí. "Ukazuje sa, že veľa fakúlt sa s obsahom stredoškolského učiva zoznamuje nedôsledne, nesystematicky alebo neadekvátnym spôsobom," hovorí doktor Smida. Napríklad nepoužívajú vedomostné štandardy schválené ministerstvom školstva. Pre jednotlivé vyučovacie predmety sú pritom publikované na internetovej stránke Štátneho pedagogického ústavu.

Neplatí to všade. Na niektorých fakultách sú garanti študijných programov v kontakte so strednými školami, poznajú ich učebné plány a zároveň propagujú štúdium svojich študijných programov.

V čom tkvie neúspech prvákov

Prečo toľko prvákov odchádza z niektorých fakúlt pred skončením štúdia? Odpoveďou môže byť vyjadrenie prodekana jednej z bratislavských technických fakúlt, ktorý sa domnieva, že vysoká škola sa nie vždy dostatočne zaujíma o to, čo vie, respektíve by mal vedieť absolvent strednej školy, a preto jej požiadavky, nároky a očakávania najmä v 1. ročníku štúdia nie sú plne prispôsobené realite. Pokiaľ by sme od strednej školy mali očakávať nejakú zmenu, nemala by to byť zmena v konkrétnej náplni predmetov, ale skôr zmena v smere - radšej menej, ale poriadne. S pochopením.